

Tatten vapputapahtuma 29.4.2010

Merja Vuorisalmi

Arvoisat kollegat

Aloittaessani väitöskirjaprojektini minulla ei ollut kunnollista mielikuvaa, jos minkäänlaista, siitä todellisuudesta, johon olin joutumassa. Minulla oli vain kova halu tulla tutkijaksi alalla, jota pidin mielenkiintoisena ja tärkeänä. Apurahatutkijan taloudellinen turvattomuus tuli kuitenkin nopeasti selväksi; se konkretisoitui tilanteena, jossa tein samanlaista työtä kuin muutkin, palkalla työnsä tekevät tutkijat, mutta ilman palkkatyöhän kiinteästi kuuluvia etuuksia, kuten työterveyshuoltoa, lomakertymiä ja ansioon sidottua päivärahaa.

Apurahalla työskentelevää väitöskirjatutkijaa voi hyvällä syyllä kuvata adjektiiveilla sitkeä ja sitoutunut.. Vaatii nimittäin aikamoista sitkeyttä laatia jatkuvasti uusia hakemuksia; tähän jatkuvaan hakuprosessiin kuuluu myös kohtuuttomasti työaika. Sitoutuneisuutta kuvaa hyvin halu saattaa työnsä loppuun mahdollisimman hyvin taloudellisista vaikeuksista huolimatta. Mutta onhan teillä se akateeminen vapaus, saattaa joku huomauttaa. Niin, hyviin puoliin onkin kuulunut se, että on pystynyt järjestämään työaikansa tarpeittensa ja tilanteensa mukaan. Akateemiseen vapauteen kuuluu kuitenkin myös se, että suuri osa meistä tutkijoista tekee pitkää työpäivää vapaana palkkatyöhön kuuluvista etuuksista.

Jatko-opintojeni loppuvaiheessa pääsy kansanterveyden palkkaliselle tutkijakoulupaikalle merkitsi minulle pääsyä myös normaaleihin palkkatyöläisen etujen piiriin. Tutkijakoulun palkan avulla pystyin saattamaan väitöskirjaprojektini onnistuneesti loppuun. Jatko-opiskelukausi ei kuitenkaan auttanut valmentautumaan siihen, mitä tapahtuu väitöksen jälkeen. Koko jatko-opiskeluajan olin keskittynyt voimakkaasti väitöskirjani kirjoittamiseen; ajatus sen jälkeisestä elämästä oli kyllä jossakin takaraivossa, mutta ei konkretisoitunut kun vasta viimeisenä syksynä ennen väitöstä kysymykseen: mitä teen väitöksen jälkeen. Terveystieteen laitoksella, jossa olin väitöskirjani tehnyt, oli kuitenkin alkamassa uusia tutkimusprojekteja, joihin oli mahdollista päästä mukaan. Näin myös kävi.

Tutkijaurani väitöksen jälkeen on ollut varsin pirstaleinen. Väitöksestä tähän päivää on kulunut 2 vuotta 4 kuukautta. Tähän aikaan on kuulunut aluksi 1 kuukauden apurahajakso ja sen jälkeen 5 erimittaista pätkeä, joista lyhin on ollut kuukauden mittainen, pisin 10 kuukautta. Minulla on ollut 2 eri työnantajaa, mutta fyysisesti olen ollut samassa paikassa, terveystieteen laitoksella, ja työskennellyt samojen tutkimusprojektien parissa koko ajan. Asia ei sinänsä häirinnyt, koska työtä tuntui riittävän, ja rahoituskin näytti olevan kunnossa. Sama se, mistä se palkka tuli, kunhan vain tuli. Kunnes sitten syksyllä 2009 alkoi näyttää siltä, että projektien rahoitus ei olekaan kunnossa ja työttömyys alkoi näyttää todennäköiseltä.

Työttömyysjakso alkoi 1.3.2010. Tutkimusprojektit, joissa olen työskennellyt, ovat jääneet pahasti kesken. Työtä siis olisi, mutta ei ole rahaa sen tekemiseen. Työttömyyteen sopeutuminen on ollut hankalaa, koska koko tohtorikoulutuksen aikana ajattelin, että omaamalla kylliksi koulutusta saan tehdä mielekästä työtä eikä ole työllistymisvaikeuksia. Olen tutustunut työ- ja elinkeinotoimiston palveluihin, ja todennut, että niillä on vain vähän, jos mitään, annettavaa tohtorikoulutuksen saaneelle työttömälle tutkijalle. Hakiessani muutamaa työpaikkaa olen saanut kuulla, että olen liian

koulutettu, ja siten epäkelpo, kyseiseen tehtävään, vaikka omasta mielestäni olisinkin ollut niihin täysin pätevä.

Kadunko nyt sitä, että rupesin koko väitöskirjaprojektiin? Olisiko ollut viisasta hankkia terveystieteiden maisterina joku työpaikka ja jättää haaveet tieteen tekemisestä muille? En kuitenkaan pysty ajattelemaan, että nämä vuodet ovat hukkaan heitettyjä, ja että jossain toisessa työssä asiani olisivat paremmin. Syynä on yksinkertaisesti se, että tutkijan työ on mielestäni niin mielenkiintoista, haastavaa ja antavaa, että siitä en halua luopua. Toinen syy on se, että minulla on ollut onni saada tehdä työtäni todella hienossa työyhteisössä terveystieteen laitoksella. Lähityöyhteisöni sosiaaligerontologian tutkimusryhmä, eli kotoisemmin soge, on ollut aina kannustamassa ja antamassa tukensa sekä iloitemassa silloin, kun on sen aika ollut. Ilman heitä jatko-koulutusaika ja sen jälkeinen tutkijanurani olisi ollut huomattavan paljon vaikeampaa. Olen saanut ilokseni huomata, että myös nyt työttömänä ollessani he ovat pysyneet rinnallani. Olen myös luonteeltani sen verran optimistinen ajatellakseni, että minunkin tiedoilleni ja taidoilleni on vielä käyttöä tutkimuksen alalla. Kunhan nyt tuo lama hellittäisi...

Kiitän Tampereen yliopiston tieteentekijöitä saamastani Sisufos-palkinnosta. Sen merkitys varsinkin henkisesti on todella tärkeä. Samalla toivotan kaikille hauskaa vappua ja hyvää kevään jatkoa.